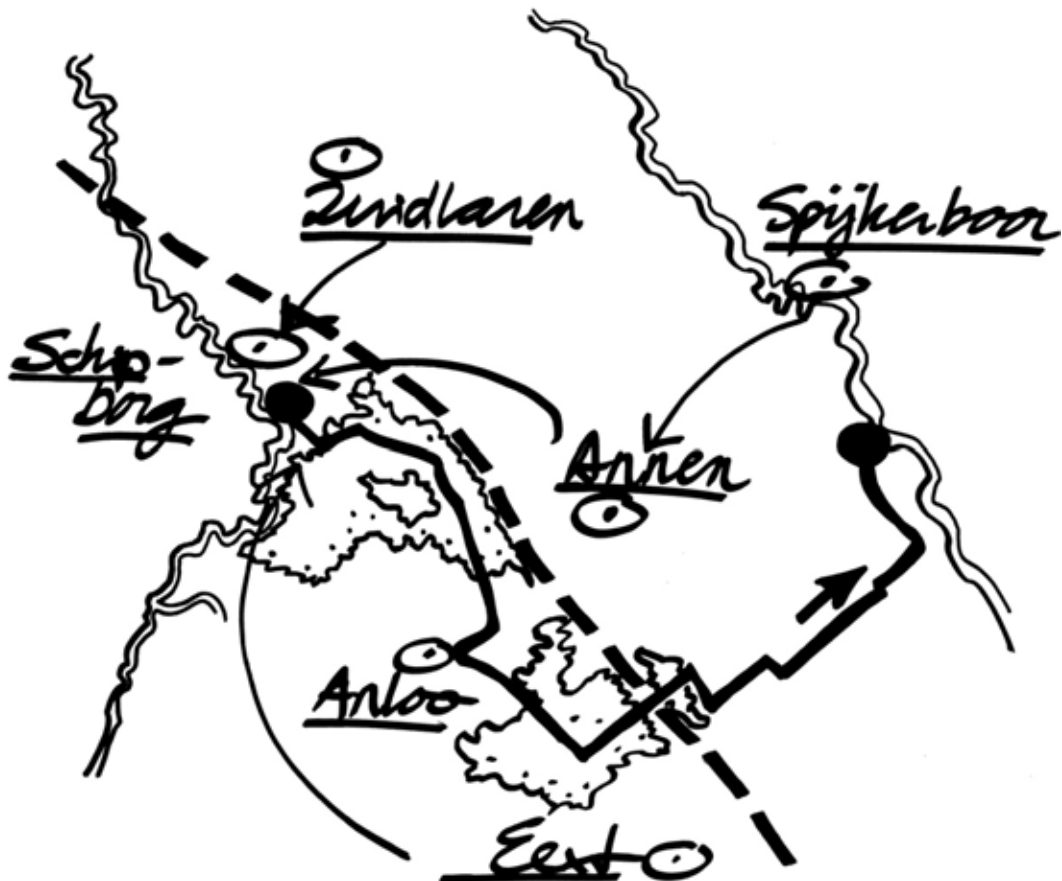

1

ROUTEBSCHRIJVING VANAF OPSTAPPUNTEN

(Start verhaal is bij knooppunt 99, slot bij knooppunt 32)

HEEN VANAF ZUIDLAREN/ WESTLAREN:

Vanaf knooppunt 62 (rotonde Verlengde Stationsweg/ Schipborgerweg) naar punt 89 (2,2 km).

Van knooppunt 89 naar 99 (1,0 km).

HEEN VANAF ANNEN:

Vanaf knooppunt 90 (Brink Annen) naar punt 98 (2,0 km).

Van knooppunt 98 naar punt 91 (0,4 km).

Fiets 200 m richting knooppunt 99, na grafheuvel linksaf.

Aan einde (na ca. 1 km) rechts tot knooppunt 99.

HEEN VANAF SPIJKERBOOR:

Volg de Spijkerboorsdijk richting Annen, eerste rechts (Annermoeras), weer eerste rechts (Nije Dijk). Aan einde rechtsaf naar knooppunt 98. Zie verder 'vanaf Annen'.

TERUG NAAR ANNEN/ ZUIDLAREN:

Vanaf knooppunt 32 naar knooppunt 90 (Brink Annen, 3,3 km). Je komt langs Breeland recreatie. Voor Zuidlaren:

Fiets richting knooppunt 98, maar sla de derde weg rechts af (Annerstreek) en ga meteen weer links. Steeds rechtdoor weg volgen (Annerstreek, Lageweg) tot Zuidlaren.

TERUG NAAR SCHIPBORG/ WESTLAREN:

Vanaf knooppunt 32 naar knooppunt 90 (Brink Annen, 3,3 km). Je komt langs Breeland recreatie. Zie verder 'heen vanaf Annen'.

Voor Westlaren: volg hierna knooppunt 89 tot 62.

TERUG NAAR SPIJKERBOOR:

Vanaf knooppunt 32 naar punt 31 (1,1 km).

BEGIN VAN HET VERHAAL: KYMMELSBERG/ DRENTSCHE AA

De Kymmelsberg is een stuifduin. Hij is ontstaan door teveel verkeersdrukte in de 17e eeuw. De karren die hier langs reden woelden zoveel zand los, dat de wind er een hele bult van kon maken.

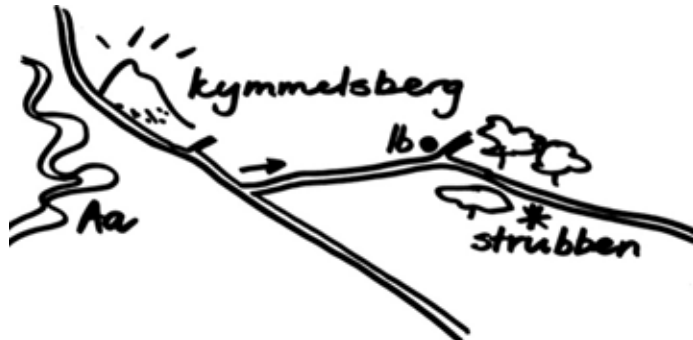
Honderd jaar geleden begonnen toeristen deze plek te ontdekken. Niet lang geleden is veel begroeiing gekapt. Zo lijkt het uitzicht meer op dat van vroeger, toen het hier heel kaal en uitgestrekt was. De oude eiken bij de parkeerplaats hoorden eens bij de brink van Schipborg.

TENTBRUGSCHILDERIJ

Enorme aantallen mensen -bewoners, voorbijgangers en toeristen- hebben zich hier met het Drentse-Aa landschap verbonden gevoeld. De plek is misschien wel de beroemdste van het stroomdallandschap. De kunstenaar Evert Musch heeft er een bekend panoramaschilderij van gemaakt. Het tentbrugschilderij verwijst daarnaar en vormt zelf een deel van het uitzicht. Het is een soort tent om hier even blijven. Het is ook een soort brug die je met het landschap verbindt.

NAAR DE VOLGENDE PLEK

Ga op weg naar knooppunt 91. Na ongeveer 500 m linksaf, de Strubbenweg in. Waar de weg zich vertakt, is een letterbox. Iets verderop staan oude eiken, die wat aan een sprookjesbos doen denken (Strubben). Daar vind je het tweede kunstwerk.

DE STRUBBEN

Dit gebied is een archeologisch monument, het grootste in Nederland. Er zijn sporen te vinden uit verschillende tijden, zoals hunebedden, grafheuvels van verschillende leeftijd en karrensporen. Kortere geleden was hier een militair oefenterrein, ook dat kun je hier en daar zien. Strubben zijn eikenbossen tussen de vroegere es en de heide. Ze moesten de schapen van de akkers houden en leverden hout om te gebruiken. Doordat ze telkens weer door schapen aangevreten zijn, vertakken ze zich meteen boven de grond. Ze zijn niet groot, maar wel heel oud!

DE AARDSPIEGEL

Door de aardspiegel ga je stilstaan bij alles wat (nog) onzichtbaar in de bodem verborgen ligt. De bodem in dit gebied is 'verboden te veranderen' omdat het een archeologisch monument is. Daarom heeft de aardspiegel een hard en onveranderd oppervlak.

NAAR DE VOLGENDE PLEK

Ga verder naar knooppunt 91. Ongeveer halverwege het open veld zie je links heel duidelijk allemaal geulen naast elkaar. Dat zijn karrensporen van vroeger. Bij de bosrand en de grafheuvel vind je het derde kunstwerk.

DE GALGENBERG

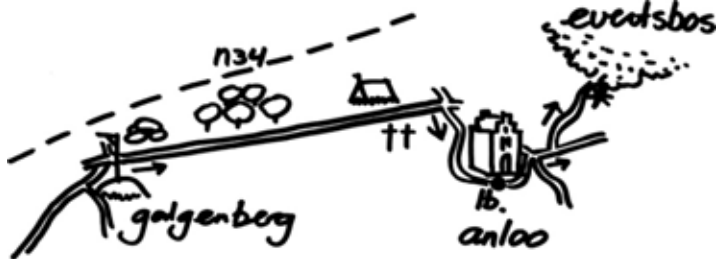
Vroeger was dit het drukst bevolkte gebied van 'Nederland'. De route over de Hondsrug was de drukste 'snelweg'. Er was niet één weg, want als een karrenspoor te diep en te modderig werd, gingen ze er gewoon naast rijden. Grafheuvels, hunebedden en kerktorens hielpen om de weg te vinden op de kale vlakte. Op de Galgenberg (een grafheuvel) werden misdadigers opgehangen. Voorbijgangers zouden zo van schrik wel 'op het rechte pad' blijven. De steen op de grafheuvel markeert de grens van de boermarkte Anloo (vroeger zo iets als de gemeente).

DE VOORUITGANG

De wielen herinneren aan de drukke verkeersroute van vroeger. Er zijn natuurlijke en eigentijdse materialen gebruikt. Zo heeft het werk met vroeger en met nu te maken.

NAAR DE VOLGENDE PLEK

Fiets naar knooppunt 91. Volg dan de bordjes naar knooppunt 76. Onderweg kom je langs een hunebed. Ook kun je aan de Lunsenhof de Homanshof bezoeken en kun je bij verschillende café's even wat eten en drinken. Rijd een rondje om de Magnuskerk, met zijn duizend jaar de oudste van Drenthe! Hier is een letterbox verstopt. Bij de Koningsherberg sla je de weg naar Anderen in. Direct daarna links op een fietspad richting Eext. Na een stukje over de es kom je bij het Evertsbos. Hier vind je het vierde kunstwerk.

ANLOO / EVERTSBOS

Dit bos, ook Landgoed ter Borgh genoemd, dankt zijn naam aan de familie Everts. Tussen 1911 en 1969 kochten zij hier land om een groot bebost landgoed te maken. Niet heel lang daarvoor was hier vooral heide en woeste grond. Op de overgang naar de es was een strubbenbos. Als je goed kijkt, zie je dat nog terug in het Evertsbos. Vanaf deze plek heb je een prachtig uitzicht op het stroomdallandschap Drentsche Aa en Anloo.

BOS-WACHTER

Het torentje markeert de ingang van het bos. Als je komt aanfietsen, zie je pas op het allerlaatst de tweede zijkant. Dan doet het bouwwerkje ineens aan een entreegebouwtje denken en zie je het 'kassaraampje'. Wat zijn kunst en natuur waard?

NAAR DE VOLGENDE PLEK

Volg de lange rechte weg door het bos. Als je goed kijkt, zie je dat het bos niet zo saai is als het lijkt. De beplanting verschilt nogal. Eeuwenlang gingen de mensen uit Eext langs dit pad naar de kerk. Het heet verderop nog de Kerkweg. Voor je daar bent, sla je bij de wegwijzer linksaf richting het verzetmonument. Je komt nu op een smal fietspaadje in een eiken- en beukenlaantje. Halverwege links is een open gebied, daar vind je het vijfde kunstwerk en een letterbox.

VERZETSMONUMENT EVERTSBOS

Vroeger was hier vooral heide. In de verte zie je daar nog restanten van. Ook zie je verderop enorme rododendrons, typische landgoedstruiken. De andere bomen die Everts hier ooit plantte, zijn hier gekapt. De stobben staan er nog. In de Tweede Wereldoorlog was hier een onderduikershol. Bij het verzetsmonument lees je daar meer over.

GEPASSEERD

De stobben laten een verhaal zien van hoe de grond hier steeds weer anders gebruikt is: Eerst was er woeste grond. Toen werd het landbouwgrond. Daarna kwam er een bos. Vervolgens is het weer woeste grond geworden, maar met een andere betekenis. Vroeger was woeste natuur onherbergzaam en eng. Nu is het mooi en gaan mensen er graag naar toe. Door de beelden vallen de boomstobben extra op. Het gebruik van de plek door de tijd heen komt zo tot leven.

NAAR DE VOLGENDE PLEK

Vervolg het pad. PAS OP!!! Het tunneltje onder de N34 is steil, afstappen is verstandig. Aan het einde rechts, evenwijdig aan de Hondsrug. Na ongeveer 700 m links oversteken richting knooppunt 27. PAS OP!!! Onoverzichtelijk! Onderaan de Schaapdijk bij het kruispunt rechts. Aan het einde linksaf de Hooijdijk op. Aan de rand van het waterwingebied vind je het zesde kunstwerk. De letterbox is deze keer wat verderop, waar je de Breevenen kruist.

SLOOT BIJ DE BREEVENEN

Je ziet het niet meteen, maar deze plek ligt dichtbij natuurontwikkelingsgebied De Breevenen. Daar worden oude slingerende plassen weer natuurlijker gemaakt. De sloot op de plek zelf ligt in een rechthoekige omgeving, maar geeft met zijn flauwe oever ook nieuwe kansen voor natuur.

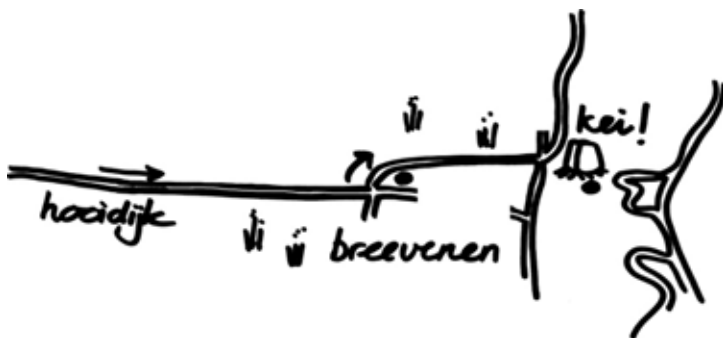
De rechte vormen hier zijn mensenwerk. Vanaf de Middeleeuwen werd hier hoogveen afgegraven. Dat is een dik pakket van eeuwenlang op elkaar gestapelde resten van moerasplanten. Zo kregen de mensen brandstof en nieuwe landbouwgrond.

VERRASSINGSEI, VERRASSINGSNEST

Het nest is symbool voor de behoefte aan beschutting in een open landschap en verwijst naar de natuurvriendelijke ontwikkeling van het gebied. Er worden geen soorten uitgezet, het is een verrassing wat zich gaat vestigen...

NAAR DE VOLGENDE PLEK

Vervolg de Hooijdijk. Bij een kruising met een schelpenpad linksaf richting knooppunt 32. Je volgt nu een slingerpad door de Breevenen. Steek de weg over en je komt bij het zevende kunstwerk. De letterbox hier kun je niet missen!

ZWERFKEI DUUNSCHE LANDEN

De één-na-laatste ijstijd was enorm koud. De Noordpool groeide en groeide, tot hij zelfs voorbij deze plek kwam. Het dikke ijspakket schuurde over de aarde. Als een bulldozer duwde het stenen en leem voor zich uit. Zo werd een langwerpige bult gevormd: de Hondsrug. Toen later het smeltwater een weg zocht, ontstonden het stroomdal van de Drentsche Aa en het Hunzedal. De zwerfkei is van graniet. Hij komt –net als andere zwerfkeien in Drenthe– helemaal uit Finland. Later, tijdens de laatste ijstijd, kwam de poolkap niet meer zo ver. Maar de venijnige poolwind blies wel stuifduinen op van zand. Hier bij de Duunsche landen kun je die nog goed zien.

KNUFFELKEI

Zwerfkeien vormen reusachtige herinneringen aan het ontstaan van dit gebied. Vaak ga je ze voorbij zonder erop te letten, maar eigenlijk zijn ze heel bijzonder. Allemaal hebben ze een eigen verhaal over waar ze vandaan komen. Aan de vorm en het oppervlak is zelfs te zien hoe een steen op zijn oorspronkelijke plek gelegen heeft. De kunst-stenen bij de zwerfkei laten je stilstaan bij het bijzondere van zwerfkeien.

NAAR DE VOLGENDE PLEK

Vervolg het fietspad naar knooppunt 32. De letterbox vind je hier in de buurt. Het laatste kunstwerk vind je vlakbij de brug over de Hunze.

DE HUNZE

Al 150.000 jaar voert de Hunze water af naar de zee.

Op een rivier kun je varen. Om turf (afgegraven hoogveen) af te voeren, bijvoorbeeld. Alleen: al die bochten zijn niet handig. Die hebben de mensen daarom afgesneden. Zo ging de Hunze op een kanaal lijken.

De turf is op en de natuur mag terugkomen.

De oorspronkelijke slingers van de rivier worden hersteld. In de omgeving komen zelfs weer bevers voor.

Op de Hunze varen nu vooral mensen in kano's, maar die vinden een beetje slingeren wel mooi...

PLANT-AARDIG

Het laatste kunstwerk is een schuilhut, die aan moerasplanten, water en beverburchten doet denken.

JE REIS AFMAKEN

Op deze plek eindigt het verhaal van 'de reis van Jozeknien'. Hopelijk heb je een leuke dag gehad. Als je richting knooppunt 90 (Annen) fietst, kun je heel dichtbij wat eten of drinken (Breeland). Iets verder en de andere kant op, is café Het Keerpunt bij knooppunt 31 in Spijkerboor.

Wel thuis!